

9

INSTITUCIONS FINANCERES

9.1.

INTRODUCCIÓ

Aquesta secció presenta l'evolució dels principals indicadors financers de l'economia de les Illes Balears amb la comparació dels seus valors i tendències en relació amb els de la resta de l'economia espanyola.

9.2.

INSTITUCIONS FINANCERES A LES ILLES BALEARS

9.2.1. EVOLUCIÓ DEL CRÈDIT D'INSTITUCIONS FINANCERES

En aquest apartat, presentam l'evolució del crèdit total (administracions públiques, llars i empreses no financeres) a les Illes Balears. En general, observam que els valors i les taxes de creixement del 2021 presenten una evolució un poc normalitzada, després dels valors atípics observats durant el 2020.

El gràfic I-9.1a mostra l'evolució del crèdit total a les Illes Balears i a Espanya des de l'any 2008 fins al 2021, per tal de comparar els valors recents i els que s'han registrat d'ençà de l'inici de la darrera crisi econòmica i financera. Es constata que

el crèdit a les Illes Balears ha crescut un 1,8 % durant el 2021, fet que suposa el retorn a un valor més moderat de la taxa de creixement, després del 13,5 % registrat l'any anterior. L'anomalia de la taxa de creixement del 2020 no es deu tant a la magnitud com al signe positiu observat en un moment de paralització de l'activitat econòmica a causa de les mesures de confinament. Aquest creixement atípic s'explica per l'increment de la demanda de finançament d'empreses i llars per fer front a la caiguda dels nivells d'ingressos durant l'any de restriccions més intenses per combatre el coronavirus. El 2021, la moderació del creixement del crèdit s'explica per la reactivació de l'activitat econòmica, que ha permès a les empreses recuperar nivells de facturació suficients per no haver de continuar recorrent a injeccions de liquiditat per cobrir desajusts entre entrades i sortides d'efectiu.

L'import del crèdit total és de 34.563 milions d'euros a final del 2021; el 2020 van ser 33.944 milions d'euros. En el conjunt d'Espanya, el crèdit total s'ha mantingut relativament estable, amb una taxa de creixement del 0,2 % (vegeu el gràfic I-9.1b i el quadre IA-9.1) i un volum de 1.252.354 milions d'euros. D'aquestes xifres es deriva que el crèdit total a les Balears representa un 2,76 % del crèdit d'Espanya el 2021, la qual cosa implica un augment del pes relatiu comparat

amb el 2,72 % de l'any anterior, com a conseqüència del major creixement del crèdit a les Illes Balears el 2021.

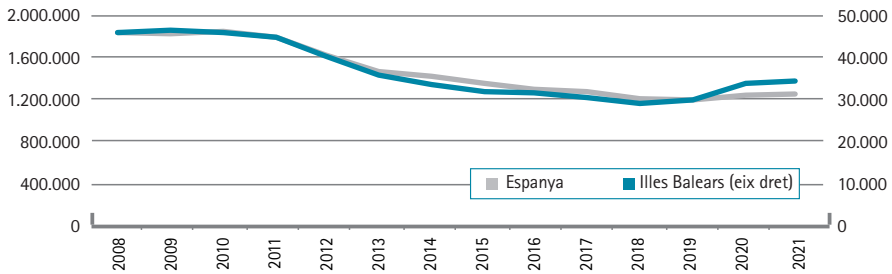
L'estancament del crèdit total en el conjunt de l'Estat s'explica principalment per una reducció del crèdit d'empreses. Segons les dades del *Boletín Estadístico* del Banc d'Espanya, el crèdit en el sector empresarial s'ha reduït un -0,71 %, que s'ha compensat amb un major dinamisme del crèdit de les llars, que explica el creixement neutre en termes agregats. A les Illes Balears, en canvi, el creixement del crèdit de l'1,8 %, que s'explica per la combinació del major dinamisme de l'economia en relació amb la resta d'Espanya, impulsada especialment pel sector turístic, i per l'increment del volum de crèdit a les famílies.

La millora de la posició financera de les empreses també es reflecteix en la caiguda del nombre de crèdits avalats per l'Institut de Crèdit Oficial (ICO). Aquesta ha estat una de les mesures de la política econòmica que ha permès que l'oferta del crèdit bancari pugui fer front a l'augment de la demanda per les necessitats de liquiditat de les empreses no financeres. Segons les dades publicades per l'ICO sobre la línia d'avalos ICO COVID-19 i la comparació dels informes de final del 2020 i del 2021, es desprèn que durant el 2021 s'han avalat un total de 2.624 operacions a 1.092 empreses de les Balears per un import total de 369,2 milions d'euros, la qual cosa ha suposat la mobilització de 532,5 milions d'euros. Aquestes xifres són molt inferiors a les de final del 2020, quan es van avalar 26.385 operacions a 17.818 empreses per un import total de 3.467,7 milions d'euros, associades a un finançament de 4.760,3

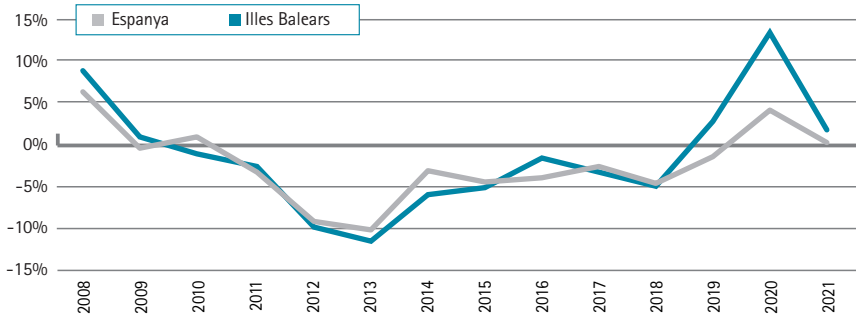
milions d'euros. La tendència a la resta de l'Estat és semblant a la de les Illes Balears, amb una caiguda de l'import i del nombre d'operacions avalades. Si analitzam les xifres globals del programa d'avalos de l'ICO de final del 2021, del total de 1.020.022 operacions avalades, un 2,84 % correspon a empreses balears. L'import total avalat per empreses balears suposa un 4,14 % del total, i el finançament mobilitzat és del 4,34 % del total. El major pes dels imports de les Balears en relació amb el nombre d'operacions s'explica pel major volum de recursos destinats al turisme, un dels sectors més colpejats per la crisi del coronavirus. En aquest sector, els avals ascendeixen a 13.639,8 milions d'euros a final del 2021, que representen un 14,73 % dels avals totals.

El gràfic I-9.2 presenta la ràtio del volum de crèdit total sobre el producte interior brut generat a les Illes Balears. Durant el 2021, aquesta ràtio disminueix fins al 116,9 % del PIB, després d'haver experimentat un increment atípic l'any 2020 que el va situar en el 126,7 % del PIB i que va rompre la tendència decreixent iniciada després del 2010, en què la ràtio assolí un valor del 176 %. El creixement del -7,77 % durant el 2021 suposa una reducció de l'import del crèdit pel que fa al PIB que se situa en nivells semblants als del 2015, fet que s'explica pel rebot del PIB balear, que va créixer un 10,4 % durant el 2021, i compensa el creixement del crèdit al numerador comentat anteriorment. Per tant, ha millorat la situació financera del conjunt empreses no financeres, llars i administracions públiques de les Illes Balears. No obstant això, aquesta situació encara és, de mitjana, més vulnerable que abans de la pandèmia.

Gràfic I-9.1a.
Volum de crèdit (milions d'euros) (2008-2021)

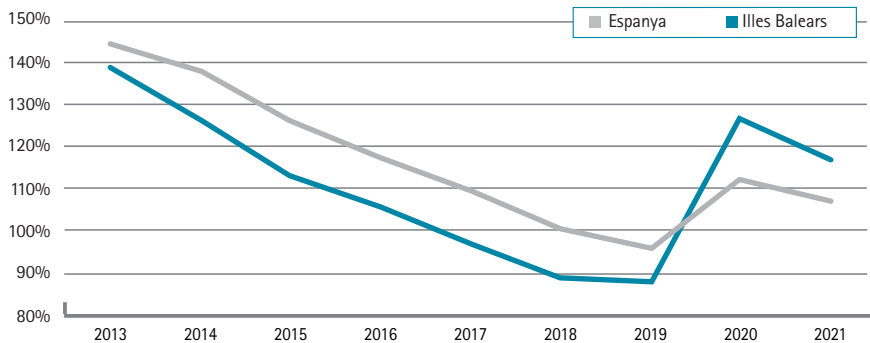

Gràfic I-9.1b.
Taxa de creixement del crèdit (2008-2021)

Font: Elaboració pròpia a partir de Banc d'Espanya (2022). Butlletí Estadístic. Disponible a: <https://www.bde.es/webbde/es/estadis/infoest/bolest.html> (Accedit: 15 juny 2022); i Banc d'Espanya (2021). Memòria de la Central de Informació de Risques 2020

Gràfic I-9.2.
Crèdit total en relació amb el PIB (2013-2021)

Font: Elaboració pròpia a partir de Banc d'Espanya (2022). Butlletí Estadístic. Disponible a: <https://www.bde.es/webbde/es/estadis/infoest/bolest.html> (Accedit: 15 juny 2022); i Banc d'Espanya (2022). Informe anual 2021

Comparant els valors de la ràtio de crèdit sobre el PIB amb l'evolució a la resta d'Espanya, es constata que la reducció a les Balears ha estat més pronunciada que a la resta de l'Estat. En concret, a Espanya la ràtio s'ha reduït en 5,09 punts percentuals (creixement de -4,52 %), fins al 107,37 % registrat el 2021; a les Balears la reducció ha estat de 9,84 punts percentuals. Malgrat això, la ràtio continua sent 9,53 punts percentuals més elevada a les Balears respecte al conjunt de l'Estat. Aquesta situació és inversa a la que es va registrar abans de la pandèmia, quan la ràtio era 7,65 punts percentuals inferior a les Balears que a Espanya.

9.2.1.1. Crèdit a empreses no financeres

A continuació, analitzam l'evolució del crèdit i el cost que té en el conjunt de societats no financeres de les Illes Balears, així com la composició d'aquest en funció de l'activitat econòmica principal de les empreses. Per fer això, s'empra la base de dades del Sistema d'Anàlisi de Balanços Ibèrics (SABI), que conté la informació financera que les empreses dipositen en el Registre Mercantil. En primer lloc, estudiem quina és l'evolució del cost d'endeutament de les empreses a les Balears. En el gràfic I-9.3 i en el quadre IA-9.2 es compara la distribució del 2020 i del 2019 del cost d'endeutament de les societats no financeres ubicades a les Balears, que es construeix amb la ràtio que deriva del resultat financer net de les empreses entre el volum de passiu no corrent a llarg termini. Constatam que la distribució del cost d'endeutament es concentra principalment en valors inferiors al 5 %. Respecte al 2019, ha augmentat el percentatge d'empreses que es financen a

tipus entre el 2 % i el 3 % i ha disminuït el percentatge d'empreses que es financen a tipus superiors al 5 %. De fet, el percentatge d'empreses que es financen a tipus inferiors o iguals al 5 % ha augmentat del 63,97 % al 69,54 %. En conseqüència, tot i que el volum d'endeutament s'ha incrementat durant el 2020, el cost del deute de les societats de les Balears s'ha reduït, possiblement pels ajuts públics i les garanties, que han contingut el creixement del cost del deute.

El 2020, el valor mitjà del cost d'endeutament empresarial ha estat del 5,23 % (70 punts bàsics menys que el 2019), i la mitjana i la moda han estat del 3,18 % i del 2,29 %, que suposen una reducció de 61 i 7 punts bàsics respectivament en relació amb el 2020. Aquests valors de la mitjana i de la moda de la distribució són consistents amb el valor del 2,55 % que figura en el *Boletín Estadístico* del Banc d'Espanya sobre el cost d'endeutament empresarial en termes de TAE (taxa anual equivalent) per noves operacions de menys de 250 mil euros. El 2021, el *Boletín Estadístico* informa d'un lleuger repunt d'aquest cost fins al 2,70 %, així que podríem esperar una evolució semblant del cost del deute de les empreses balears.

El gràfic I-9.4 i el quadre IA-9.3 mostren la distribució de l'endeutament de les empreses de les Balears en funció del sector econòmic al qual pertanyen. El 2020, les empreses d'hostaleria presenten el major percentatge de deute, pes que s'ha incrementat del 43,8 % del 2019 al 44,6 % del 2020. Aquest increment del deute de les empreses hostaleres respecte al total de sectors respon al fet que el sector turís-

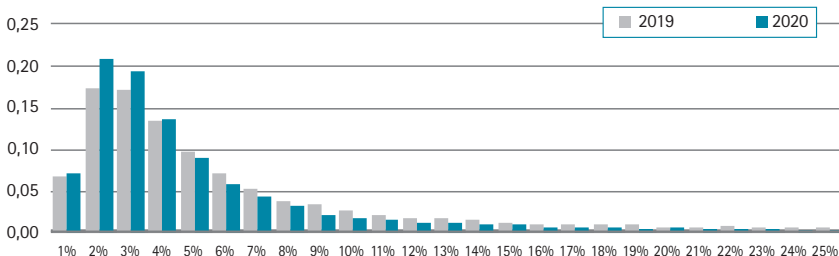
tic ha estat un dels més afectats per les restriccions de la pandèmia i, com s'ha explicat més amunt, les empreses han hagut de recórrer en una major proporció a finançament bancari i a avals de l'ICO per compensar la caiguda d'ingressos. El sector econòmic següent per ordre d'importància del deute empresarial és el de la construcció i la promoció immobiliària. El seu pes en relació amb el total del deute ha experimentat un lleuger retrocés, ja que ha passat de representar el 28 % el 2019 al 26 % el 2020. Ambdós sectors, hostaleria i sector immobiliari, aglutinen el 70,6 % del deute empresarial a les Illes Balears.

A continuació, es presenta una anàlisi del risc de crèdit de les empreses ubicades a les Illes Balears durant el 2021, amb l'extrapolació de les ràtios de dubtositat observades a escala nacional (crèdit de cobrament dubtós en relació amb el total de crèdit) pels sectors econòmics més importants de les Illes. En el conjunt de les empreses, la ràtio de dubtositat ha disminuït del 4,98 % del 2020 al 4,76 %. No obstant això, aquesta disminució ha estat desigual per sectors, atès que ha

presentat augments en alguns dels sectors econòmics. Aquest és el cas de l'hostaleria, la principal activitat econòmica de les Illes Balears, amb un augment de la ràtio de dubtositat del 5,35 % el 2020 al 7,66 % el 2021. El motiu principal és l'increment del volum absolut de dubtosos (numerador), que ha augmentat a una taxa del 34,05 %. Per explicar aquest increment, s'ha de considerar l'impacte del venciment de les moratòries per començar a pagar els crèdits ICO que vencien al llarg del 2021, que suposen més pressió financera per a les empreses hostaleres, que han estat de les més beneficiades per aquests ajuts. D'altra banda, la construcció, segona activitat en termes d'importància relativa a les Balears, el 2021 continua tenint la taxa de dubtositat més elevada de tots els sectors (8,46 %), malgrat la reducció de 69 punts bàsics respecte a la que es va registrar l'any anterior. En conclusió, els dos sectors principals de les Balears són els dos sectors que presenten les ràtios de dubtositat més elevades de l'Estat (8,46 % en construcció i 7,66 % en hostaleria), per la qual cosa el risc de crèdit a les empreses de les Balears és, per composició, superior al de la mitja nacional.

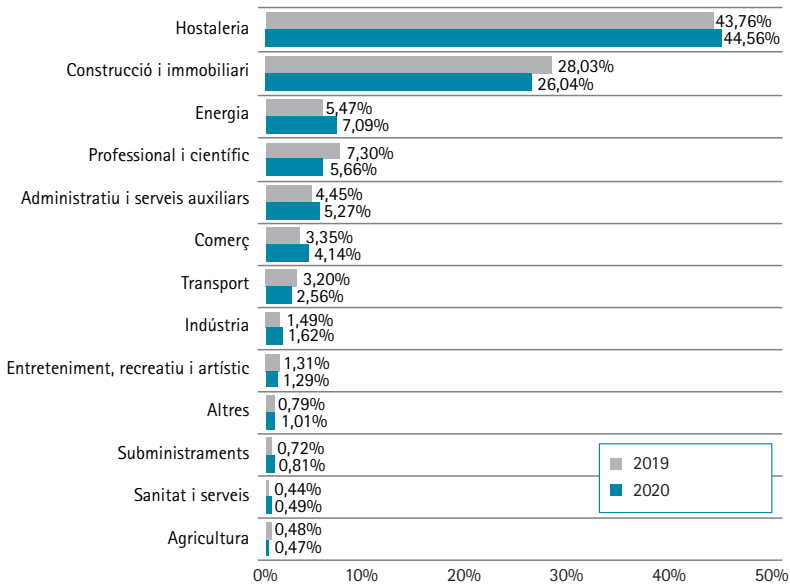
Gràfic I-9.3.

Distribució del cost de l'endeutament per cost del finançament (2019-2020)

Font: Elaboració pròpia a partir del Sistema de Anàlisis de Balances Ibèrics (SABI)

Gràfic I-9.4.
Distribució de l'endeutament per sector econòmic (2019-2020)

Font: Elaboració pròpia a partir del Sistema de Anàlisis de Balances Ibèrics (SABI)

Per complementar la informació de risc empresarial a les Balears, el gràfic I-9.5 presenta el nombre d'empreses en situació de procediment concursal agrupades per sector econòmic, obtingut de l'*Estadística de procediment concursal*. S'observa que l'evolució del nombre d'empreses balears que han estat declarades en situació de concurs de creditors per un jutge ha caigut un -32,11 %, 74 empreses el 2021, en comparació amb les 109 empreses el 2020. La caiguda és generalitzada en tots els sectors empresarials. Destaquen el sector del comerç i el sector de l'hostaleria, amb uns creixements negatius del -56,52 % i del -35,00 % respectivament. Aquesta reducció en el nombre d'empreses en situació de concurs de creditors a les Balears contrasta amb la situació a la resta d'Espanya, on el nombre s'ha mantingut

estable: 4.097 empreses el 2020 i 4.098 empreses el 2021.

En conclusió, tot i que el nombre d'empreses en situació de concurs de creditors a les Illes Balears el 2021 ha experimentat una reducció, especialment empreses turístiques i de comerç, el risc d'impagament dels crèdits ha augmentat respecte al conjunt de l'Estat espanyol per l'increment del crèdit dubtós en el sector de l'hostaleria i l'elevada ràtio de dubtositat del sector immobiliari, ambdós motors de l'economia balear.

9.2.1.2 Finançament de les famílies

En el quadre I-9.1 es detalla l'evolució del nombre i del volum d'hipoteques que s'han constituït a les Balears, a més del

nombre d'execucions hipotecàries. També hi ha els valors del conjunt d'Espanya perquè es puguin comparar. El 2021, el nombre d'hipoteques a les Balears s'ha reduït un 13,47 %: 14.873 hipoteques signades el 2020 i 12.870 hipoteques signades el 2021. En comparació amb el conjunt d'Espanya, el nombre d'hipoteques presenta un comportament oposat, atès que han augmentat de les 464.017 hipoteques signades el 2020 a les 557.971 hipoteques signades el 2021, la qual cosa suposa un creixement del 20,25 %. Com que el nombre d'hipoteques és un indicador del grau d'accés de les famílies al crèdit bancari, el comportament oposat d'aquest indicador a les Balears en relació amb la resta d'Espanya es podria explicar pel fet que la població depèn de l'activitat econòmica del sector de l'hostaleria, que ha sofert de forma molt intensa les conseqüències de la crisi sanitària. A més, els preus de l'habitatge a les Balears han augmentat més que a la resta d'Espanya, 9,6 % i 6,4 % respectivament, segons dades de l'INE, i això pot suposar més dificultats per accedir al finançament hipotecari. Per confirmar aquest punt, analitzam el volum total i el volum mitjà del crèdit hipotecari, tant a les Balears com a Espanya. L'import total de les hipoteques que s'han concedit a les Illes ha augmentat un 5,17 %, dels 3.029,97 del 2020 als 3.186,58 milions d'euros del 2021. A més, l'import mitjà s'ha incrementat un 21,53 %, dels 203.723€ per hipoteca del 2020 als 247.598€ per hipoteca del 2021. Per tant, tot i la reducció del nombre d'operacions, s'observa un creixement en el volum total de les hipoteques contractades el 2021 com a conseqüència de l'increment de l'import mitjà. A la

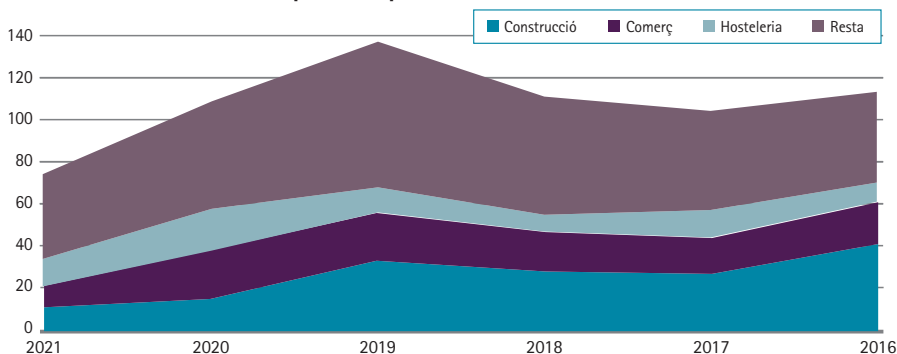
resta d'Espanya s'observa un comportament oposat al del mercat hipotecari balear, ja que el 2021 el volum total de les hipoteques augmenta un 18,24 %, fins als 82.451,3 milions d'euros, tot i la reducció de l'import mitjà de -1,67 %, fins als 147.770 euros. En conclusió, les xifres de creixement del volum a les hipoteques d'Espanya i les Balears s'expliquen per factors diferents i tenen distintes implicacions. Mentre que el mercat hipotecari a les Balears s'ha alentit per una caiguda del nombre d'operacions hipotecàries i un increment del preu mitjà per hipoteca, en el conjunt de l'Estat espanyol ha augmentat el dinamisme del mercat hipotecari per l'increment d'operacions el 2021, per bé que l'import mitjà per hipoteca ha disminuït. Comparant els imports mitjans, s'amplia la diferència, ja que la ràtio entre el preu mitjà de les hipoteques a les Illes i el preu mitjà a Espanya passa d'1,35 l'any 2020 a 1,67 l'any 2021.

Finalment, analitzam la capacitat de les llars per pagar les hipoteques a partir de l'evolució del nombre d'execucions hipotecàries. En el darrer any, el nombre d'execucions hipotecàries s'ha reduït un -39,78 %, de les 372 del 2020 a les 224 del 2021. En canvi, a Espanya aquest indicador ha augmentat un 6,89 %, de les 18.903 del 2020 a les 20.206 del 2021. Tot i que es podria concloure que el risc de les hipoteques ha disminuït a les Balears en contraposició amb Espanya, s'ha d'interpretar aquest resultat amb cautela. Les dades registrades poden respondre a una combinació de distints efectes a més de l'evolució de la situació econòmica, com ara els distints calendaris i venciments dels ajuts i les moratòries destinats a col·lectius vulnerables concedits el

2020. Per últim, cal assenyalar que durant el 2022 es podria produir un repunt dels impagaments a conseqüència de la pujada

del tipus EURIBOR a 12 mesos iniciada a final del 2021, segon el qual es revisen les hipoteques de tipus variable.

Gràfic I-9.5.
Empreses en procediment concursal

Font: INE (2022). Estadística del procedimiento concursal. Datos trimestrales. Disponible a: <https://www.ine.es/jaxiT3/Tabla.htm?t=3182> (Accedit: 15 juny 2022); i Colegio de Registradores de la Propiedad Mercantiles y Bienes Muebles de España (2022). Estadística del procedimiento concursal EPC. Disponible a: https://www.registradores.org/actualidad/portal-estadistico-registral/estadisticas-concursales#portlet_com_liferay_journal_content_web_portlet_JournalContentPortlet_INSTANCE_92PKQIzgTNBS (Accedit: 15 juny 2022)

QUADRE I-9.1. HIPOTEQUES A FAMÍLIES (2011-2021)

	Illes Balears				Espanya			
	Nombre d'hipoteques	Volum de les hipoteques (milers d'euros)	Import mitjà (€)	Nombre d'execucions hipotecàries	Nombre d'hipoteques	Volum de les hipoteques (milers d'euros)	Import mitjà (€)	Nombre d'execucions hipotecàries
2011	19.325	2.420.050	125.229	—	651.759	77.957.706	119.611	—
2012	14.963	1.795.346	119.986	—	456.765	51.743.707	113.283	—
2013	10.207	1.365.968	133.827	—	326.978	37.484.012	114.638	—
2014	9.786	1.489.345	152.191	1.941	315.535	41.097.804	130.248	70.422
2015	12.748	2.181.378	171.115	1.328	371.981	48.936.163	131.556	60.032
2016	13.907	2.459.346	176.842	753	400.873	53.610.362	133.734	41.288
2017	14.686	2.866.644	195.196	515	429.082	60.691.568	141.445	27.171
2018	14.576	3.335.965	228.867	387	478.403	68.382.147	142.938	25.903
2019	13.812	3.053.905	221.105	411	497.720	73.716.908	148.109	27.488
2020	14.873	3.029.970	203.723	372	464.017	69.733.289	150.282	18.903
2021	12.870	3.186.581	247.598	224	557.971	82.451.302	147.770	20.206

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2022). Estadística de hipotecas. Resultados. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736170236&menu=resultados&dp=1254735576757 (Accedit: 15 juny 2022)

9.2.1.3. Institucions financeres en el finançament de les administracions públiques

A continuació, s'analitza la situació financera de les administracions públiques de les Balears segons el protocol de dèficit excessiu (PDE). El deute de les administracions públiques de les Illes a desembre de 2021 ha estat de 9.005 milions d'euros; per tant, ha caigut un -1,26 % en relació amb el deute de 9.120 milions d'euros del 2020. En canvi, el deute ha crescut a la resta de comunitats autònomes, que passen de tenir un deute total de 303.622 milions d'euros el 2020 a 312.586 milions d'euros el 2021. En conseqüència, el pes del deute de les administracions públiques de les Balears respecte al de la resta de comunitats autònomes s'ha reduït del 3,0 % del 2020 al 2,88 % del 2021.

La ràtio de deute a desembre de 2021 en termes del PIB s'ha reduït fins al 31,3 % (34,0 % a 31 de desembre de 2020), com a resultat de la reducció del deute (numerador) i del creixement del PIB balear (denominador). Tot i això, aquesta ràtio encara està 5,4 punts percentuals per damunt del 25,9 % enregistrat el 2019 abans de la pandèmia, i que va augmentar al 34,0 % el 2020 principalment per la caiguda del PIB balear d'aquell any. En comparació amb la resta de comunitats autònomes, les Illes Balears es mantenen a la cinquena posició quant a la ràtio d'endeutament respecte al seu PIB. La comunitat més endeutada respecte al volum de la seva economia continua sent la Comunitat Valenciana (47,8 %). A continuació, la segueixen Castella-la Manxa (36,5 %), Catalunya (36,0 %) i Múrcia

(34,1 %). Per la coa quant a la ràtio, la comunitat autònoma menys endeutada és la Comunitat de Madrid (14,8 %), seguida de la Comunitat Foral de Navarra (15,2 %), les Canàries (15,3 %) i el País Basc (15,6 %). En el conjunt de les comunitats autònomes, el deute de les administracions públiques respecte al PIB s'ha reduït durant el darrer any del 27,1 % del 2020 al 25,9 % del 2021.

En el gràfic I-9.6 i en el quadre IA-9.4 es presenta la composició del volum de deute de les administracions públiques segons el protocol de dèficit excessiu (PDE) i es compara la situació de les Illes Balears el 2021 en relació amb el total de les comunitats autònomes. El 2021, el crèdit amb el Fons de Liquiditat Autonòmic (FLA) encara és el principal component en l'estructura de finançament de les administracions públiques de les Balears, tot i que continua decreixent-ne la importància relativa amb una disminució del pes fins al 48,25 % del deute total el 2021 respecte al 57,30 % del 2020. Aquesta reducció ha col·locat el pes del crèdit amb el FLA a les administracions de les Balears per sota del de la mitja de les altres comunitats autònomes (57,51 %), en què aquesta ràtio ha mantingut la tendència estable observada durant els darrers anys.

Com l'any anterior, la reducció en el pes de la FLA sobre el finançament de les administracions públiques de les Illes s'ha compensat amb un augment dels préstecs a llarg termini atorgats per institucions financeres residents, el pes de les quals ha augmentat del 32,2 % el 2020 al 41,77 % del 2021, gairebé el triple del 2019 (15,0 %). Els préstecs a llarg termini representen la

segona font de finançament del deute de les administracions públiques de les Illes Balears, seguits dels valors representatius de deute a llarg termini, que han mantingut la seva importància en el 6,66 % del deute total el 2021 (6,58 % el 2020). La composició de totes les comunitats autònomes mostra que la importància del finançament a llarg termini de les entitats de dipòsit residents és del 18,6 %, això és, un 44,5 % del percentatge observat per les administracions públiques de les Illes. Els valors representatius de deute a llarg termini representen el 14,64 %, que és 2,2 vegades el pes que tenen a les Balears. En relació amb les fonts de finançament menys importants, tant a l'Estat en general com a les Illes en particular, observam que al 2021 les entitats financeres no espanyoles financen un 5,97 % del deute de totes les comunitats autònomes i, a les Balears, aquest percentatge es redueix al 0,71 %. La resta de components presenten una importància inferior a l'1 % del deute respecte al PIB i, en general, la seva importància

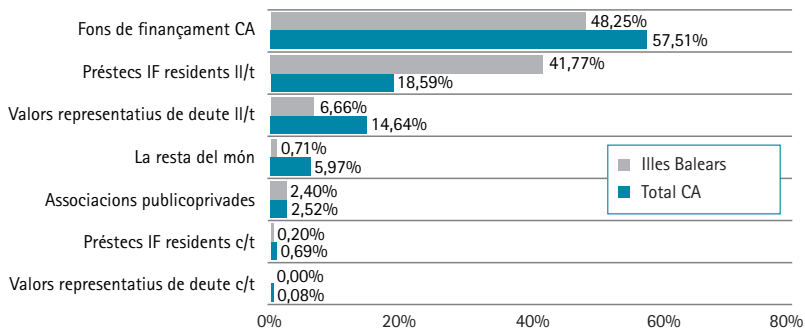
no presenta grans variacions si es comparen els valors del 2020 i del 2021.

9.2.2. ESTALVI A LES ILLES BALEARS: EVOLUCIÓ DELS DIPÒSITS

En aquesta secció, s'analitza l'evolució de l'estalvi a les Illes Balears i, concretament, la tendència registrada pel volum total de dipòsits. A final de l'any 2021, el volum de dipòsits de les entitats de les Balears era de 29.995 milions d'euros, la qual cosa suposa un creixement del 9,80 % en relació amb el 2020. Quant al volum respecte al total d'Espanya, els dipòsits a desembre de 2021 a les Balears representen un 2,02 % del volum total, això és, 8 punts bàsics més que els de 12 mesos enrere. Això és degut al fet que els dipòsits han crescut més a les Balears que a la resta d'Espanya. El major volum d'estalvi s'explica per la continuació en la contenció de despeses motivades per la situació d'incertesa generada per la pandèmia.

Gràfic I-9.6.

Composició del deute segons el PDE (desembre de 2021)

Font: Elaboració pròpia a partir de Banc d'Espanya (2022). Butlletí Estadístic. Disponible a: <https://www.bde.es/webbde/es/estadis/infoest/bolest.html> (Accedit: 15 juny 2022)

Respecte al PIB, el volum de dipòsits a les Balears ha estat del 101,42 %, un punt percentual més que el del 2020. Aquesta evolució estable de la ràtio respon al fet que tant els dipòsits com el PIB balear han crescut a una taxa de creixement semblant, al voltant del 10 %. En el conjunt del país, la ràtio també mostra una tendència estable: el 126,17 % del PIB el 2021, de nou degut a un creixement similar del PIB (denominador) i dels dipòsits (numerador), entorn del 5 %. Per tant, el nivell d'estalvi a les Balears és 24,75 punts percentuals inferior quant al PIB al del conjunt de l'Estat. Durant el darrer any, aquesta diferència s'ha mantingut relativament constant, amb una reducció de 0,43 punts percentuals.

Els dipòsits captats per la banca electrònica a escala estatal han estat de 55.079 milions d'euros, un 5,23 % més que els del 2021. La taxa de creixement del 2021 de dipòsits captats per la banca electrònica ha estat semblant a la dels dipòsits totals, cosa que explica que el seu pes a desembre de 2021 es mantingui constant en 3,71 % dels dipòsits totals. Per tant, de captació de dipòsits de la banca electrònica té encara una importància reduïda en el conjunt de l'Estat, conclusió que també es pot extrapolar a les Illes Balears.

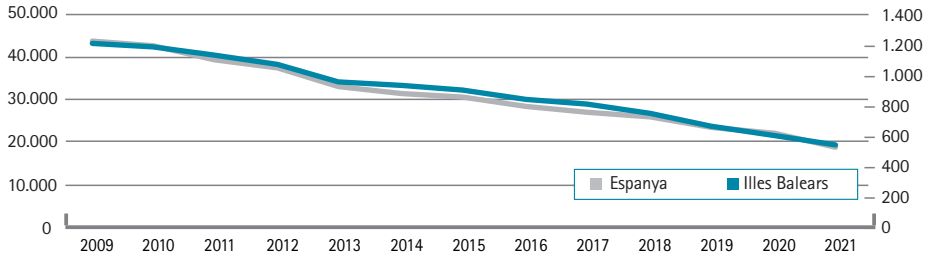
9.2.3. XARXA D'OFICINES DE LES ENTITATS DE DIPÒSIT A LES ILLES BALEARS

En el gràfic I-9.7 i en el quadre IA-9.5 es mostra l'evolució del nombre d'oficines d'entitats financeres ubicades a les Balears des del 2010 fins al 2021. Les Illes Balears (Espanya) tenien 551 (19.015) oficines

bancàries d'entitats de dipòsit a final de desembre de 2021, fet que suposa que se n'han tancat 59 (3.284) respecte al 2020. La tendència de tancaments d'oficines dels darrers anys segueix el comportament observat a la resta d'Espanya, tot i que la taxa de creixement del -14,72 % del 2021 a Espanya indica més tancaments d'oficines que a les Balears, amb una taxa de creixement del -9,67 %. D'acord amb el ritme de creixement dels darrers cinc anys, les Illes Balears han tancat oficines a un ritme anual del -8,31 %, en l'àmbit estatal ha estat del 7,78 %. Si es comparen les oficines que han tancat entre el 2010 i el 2021, a Espanya són el 55,67 % de la xarxa del 2010, percentatge semblant al 54,0 % de les Balears.

L'anàlisi del nombre d'oficines per habitant ens dona informació de l'evolució de la densitat d'oficines. Aquest indicador és rellevant perquè la grandària i la distribució de la xarxa d'oficines incideix en el nivell d'inclusió financera dels habitants d'un municipi, és a dir que els habitants puguin accedir a serveis financers bàsics al territori on resideixen. La densitat de la xarxa d'oficines respecte a la població ha disminuït un -9,78 % el 2021, fins a les 0,47 oficines per cada mil habitants; el 2020 varen ser 0,52 oficines per cada mil habitants. La reducció de la densitat s'explica pel que ja comentat tancament d'oficines durant el 2021 i per l'augment de població empadronada a les Balears, que ha crescut un 0,13 % entre 2020 i 2021, fins als 1.173.008 habitants. Si comparam la densitat d'oficines per habitant, a les Balears és superior a la del conjunt de l'Estat, on el nombre d'oficines per cada mil habitants ha estat de 0,41 el 2021 (0,47 el 2020).

Gràfic I-9.7.
Evolució del nombre d'oficines (2010-2021)

Font: Elaboració pròpia a partir de Banc d'Espanya (2022). Registro de oficinas de entidades supervisadas. Disponible a: <https://app.bde.es/exbwciu/exbwciuias/xml/Arranque.html> (Accedit: 15 juny 2022)

9.3.

ALTRES INSTITUCIONS FINANCERES I FONTS DE FINANÇAMENT ALTERNATIVES

A continuació, s'analitzen la resta d'institucions i de productes financers que són rellevants per explicar l'estalvi i la inversió a la Illes Balears.

9.3.1. SOCIETATS DE GARANTIA RECIPROCA: ISBA

L'activitat del 2021 de l'ISBA ha estat marcada per la convocatòria extraordinària d'ajudes a la micro, petita i mitjana empresa mitjançant la Resolució de la consellera d'Hisenda i Relacions Exteriors de la Comunitat de les Illes Balears per finançar operacions d'inversió i liquiditat i pal·liar els efectes negatius de la COVID-19. Així, es garanteix el finançament del 100 % de l'aval de l'ISBA i la bonificació per part del Govern de la pràctica totalitat de les despeses associades al finançament (cost de l'aval i tipus d'interès de l'operació).

Durant el 2021, s'han finançat 788 operacions avalades per l'ISBA per un import total de 60,07 milions d'euros. Això suposa una forta reducció en comparació amb les xifres del 2020, amb 1.933 operacions garantides per un import total de 159,25 milions d'euros. El motiu és que el 2020 va ser un any marcat pel fort impacte de la pandèmia i s'adoptaren mesures extraordinàries per mitigar els efectes de l'estat d'alarma i l'atur de l'economia. Pel que fa a la distribució per illes, un 83,25 % (84,96 %) de les operacions (import finançat) corresponen a Mallorca, un 9,64 % (9,04 %) a Menorca, un 6,73 % (5,93 %) a Eivissa i un 0,4 % (0,07 %) a Formentera. Respecte al tipus d'operació que s'avalava, el 41 % correspon a inversions productives i el 59 % a operacions relacionades amb la liquiditat. Això suposa un increment substancial de les primeres en relació amb el 2020, en què només el 7 % de les operacions foren d'inversió i el 93 % de liquiditat. Aquestes dades mostren un augment de la demanda empresarial per invertir recursos en activitats productives de l'economia, en contraposició amb l'any 2020, en què la principal demanda de finançament s'explicava per

cobrir necessitats de liquiditat a curt termini durant la pandèmia.

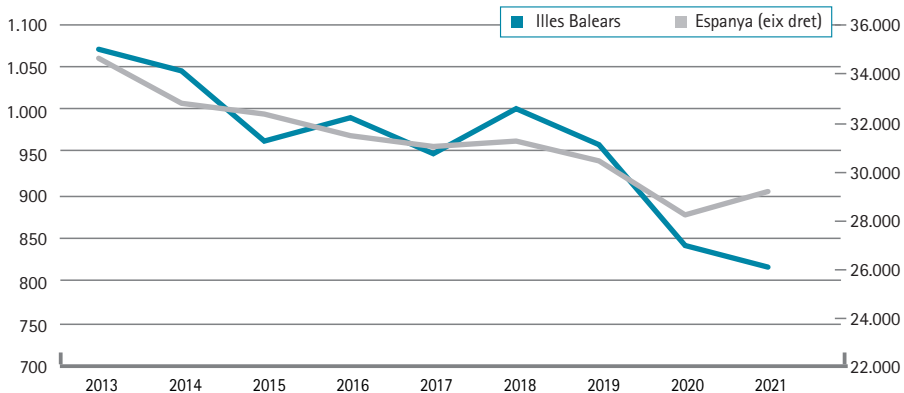
9.3.2. AMPLIACIONS DE CAPITAL

En el gràfic I-9.8a es mostra l'evolució del nombre d'empreses que han ampliat capital. El 2021, a les Balears n'hi ha hagut 818, fet que suposa un decreixement del -2,85 % en relació amb l'any 2020 i implica una continuació de la tendència negativa d'aquesta sèrie durant els darrers tres anys, accentuada per la crisi del coronavirus. En canvi, en el conjunt estatal, el nombre d'empreses que amplien capital augmenta de les 28.260 el 2020 a les 29.219 el 2021, un creixement del 3,39 %. El 2021, el nombre d'empreses balears que amplien capital representa el 2,78 % del total nacional, la qual cosa suposa una reducció de 18 punts bàsics en comparació amb el 2,98 % del 2020.

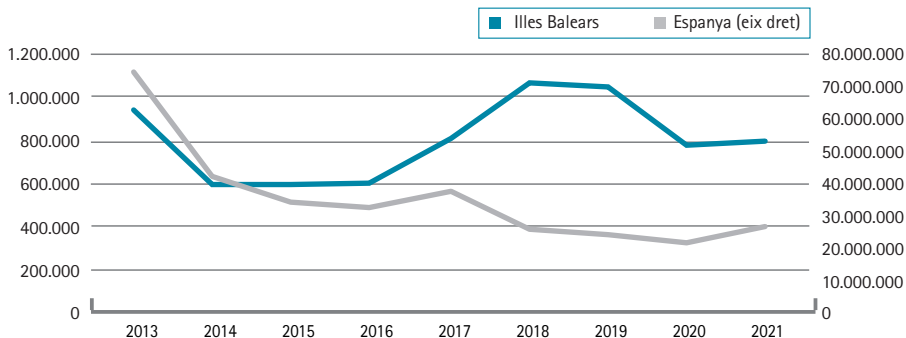
Quant al volum del capital que s'ha ampliat, s'ha produït un creixement a les Balears, que passen dels 784,33 als 801,47 milions

d'euros, que impliquen un increment del 2,19 % respecte al 2020. Per tant, tot i que el nombre d'operacions d'ampliació de capital ha estat menor, l'increment del volum de capital ha contribuït a millorar l'estructura de capital de les empreses balears, que havien augmentat molt en termes de deute per les necessitats derivades de la pandèmia. En el conjunt d'Espanya, les empreses han ampliat capital per un valor de 27.300 milions d'euros, és a dir, un augment interanual del 23,73 %, molt superior al de les Balears, i una magnitud semblant a la d'anys anteriors a la COVID-19. El volum mitjà per ampliació ha pujat a les Balears ha estat de 0,98 milions d'euros el 2021, fet que suposa un augment de 48 mil euros per operació en relació amb el volum mitjà del 2020. A la resta d'Espanya el volum mitjà s'ha situat en 0,93 milions d'euros, inferior al de les Illes, tot i que ha experimentat un creixement superior durant el 2021 (150 mil euros), que ha reduït la diferència pel que fa als anys anteriors entre Espanya i les Balears (vegeu els gràfics I-9.8b i I-9.8c i el quadre IA-9.6).

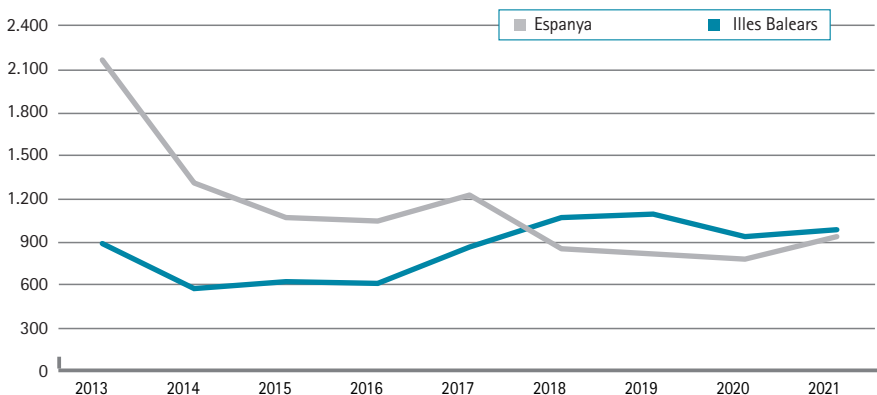
Gràfic I-9.8a.
Nombre d'empreses que amplien capital (2013-2021)

Gràfic I-9.8b.
Nombre d'empreses que amplien capital (2013-2021)

Gràfic I-9.8c.
Volum mitjà d'ampliació de capital (milers d'euros) (2013-2021)

Font: Elaboració pròpia a partir de INE (2022) Estadística de sociedades mercantiles. Resultados. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736177026&menu=resultados&secc=1254736195507&idp=1254735576550 (Accedit: 15 juny 2022).

9.3.3. COTITZACIÓ EN BORSA, BME GROWTH I D'ALTRES

En aquest darrer subapartat del capítol d'institucions financeres es resumeixen la resta d'alternatives de finançament que podrien estar disponibles per a empreses balears, però que, fins ara, presenten

una importància relativa reduïda sobre les analitzades anteriorment. Pel que fa al mercat borsari, el nombre d'empreses que cotitzen en borsa o en el BME Growth (abans, Mercat Alternatiu Borsari - MAB) és reduït i, per tant, es pot considerar una font de finançament excepcional per a les empreses de les Balears. El mateix

succeeix amb les societats de capital risc, ja que la importància relativa que tenen és encara baixa a les Balears. Per últim, el micromecenatge (*crowdfunding*), això és,

el finançament col·laboratiu basat en la captació de petites aportacions de doblers, també té encara escassa rellevància a les Balears.